

Kohtuasi C-490/20**Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1****Saabumise kuupäev:**

2. oktoober 2020

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Administrativen sad Sofia grad (Bulgaaria)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

2. oktoober 2020

Kaebuse esitaja:

V.M.A.

Vastustaja:

Stolichna Obsthina, Rayon „Pancharevo“

Põhikohtuasja ese

Esimese astme kohtumenetlus Administrativen sad Sofia-gradis (Sofia linna halduskohus), mis algatati V.M.A. kaebuse alusel seoses Stolichna Obsthina, Rayon „Pancharevo“ (Sofia piirkonna omavalitsus, Pancharevo rajoon) keeldumisega väljastada sünnitunnistus 8. detsembril 2019. aastal Hispaania Kuningriigis Barcelonas sündinud tüdrukule S.D.K.A., kelle sünni on tõendatud Hispaania sünnitunnistusega, milles tema emadena on märgitud V.M.A. ja K.D.K., mõlemad naissoost isikud.

Eelotsusetaotluse ese ja õiguslik alus

Liidu õiguse tõlgendamine; ELi toimimise lepingu artikli 267 lõige 1

Eelotsuse küsimused

1. Kas ELi toimimise lepingu artiklit 20 ja artiklit 21 ning Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikleid 7, 24 ja 45 tuleb tõlgendada nii, et need ei luba

- Bulgaaria haldusasutusel, kellele on esitatud taotlus tõendada teises liidu liikmesriigis toimunud Bulgaaria kodakondsusega lapse sünni, mis on tõendatud Hispaania sünnitunnistusega, milles kaks naissoost isikut on registreeritud emana ja milles puudub täpsustus, kas üks ja kui jah, siis kumb neist on lapse bioloogiline ema, keelduda Bulgaaria sünnitunnistuse väljastamisest põhjendusega, et kaebuse esitaja keeldub teatamast, kes on lapse bioloogiline ema?
2. Kas ELi lepingu artikli 4 lõiget 2 ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklit 9 tuleb tõlgendada nii, et Euroopa Liidu liikmesriikide rahvusliku ja põhiseadusliku identiteedi säilitamine tähendab, et liikmesriikidel on põlvnemise kindlakstegemise eeskirjade osas lai kaalutusõigus? Eelkõige:
 - kas ELi lepingu artikli 4 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et see lubab liikmesriikidel nõuda teavet lapse bioloogilise põlvnemise kohta?
 - kas ELi lepingu artikli 4 lõiget 2 koostoimes harta artikli 7 ja artikli 24 lõikega 2 tuleb tõlgendada nii, et huvide tasakaalustamise eesmärgil on vältimatult vajalik kaaluda üksteise suhtes ühelt poolt liikmesriigi rahvuslikku ja põhiseaduslikku identiteeti ning teiselt poolt lapse huve, kusjuures arvestada tuleb, et praegu puudub nii väärtuste kui ka õigusliku aspekti puhul üksmeel võimaluse suhtes lasta kanda sünnitunnistusele vanematena samasoolised isikud ilma täpsema teabeta selle kohta, kas ja kui jah, siis kes nendest on lapse bioloogiline vanem? Kui vastus sellele küsimusele on jaatav, siis kuidas oleks võimalik huvide tasakaalu konkreetselt saavutada?
 3. Kas Brexiti õiguslikud tagajärjed on esimesele küsimusele vastamisel olulised, kuivõrd teises liikmesriigis välja antud sünnitunnistusel märgitud üks ema on Ühendkuningriigi kodanik ja teine ema on Euroopa Liidu liikmesriigi kodanik, võttes eelkõige arvesse, et lapse Bulgaaria sünnitunnistuse väljastamisest keeldumine on takistuseks lapse isikut tõendava dokumendi väljastamisele ELi liikmesriigis ja võib seetõttu raskendada tema õiguste täielikku teostamist liidu kodanikuna?
 4. Kas esimesele küsimusele jaatava vastuse korral kohustab liidu õigus ja eriti tõhususe põhimõte pädevaid liikmesriigi ametiasutusi kõrvale kalduma sünnitunnistuse koostamise näidisest, mis on kehtiva riigisisese õiguse osa?

Euroopa Liidu õigusaktid ja kohtupraktika

ELi toimimise lepingu artiklid 18, 20 ja 21.

Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklid 7, 9, 21, 24 ja 45.

ELi lepingu artikli 4 lõige 2.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/38/EÜ, mis käsitleb Euroopa Liidu kodanike ja nende pere liikmete õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil ning millega muudetakse määrust (EMÜ) nr 1612/68 ja tunnistatakse kehtetuks direktiivid 64/221/EMÜ, 68/360/EMÜ, 72/194/EMÜ, 73/148/EMÜ, 75/34/EMÜ, 75/35/EMÜ, 90/364/EMÜ, 90/365/EMÜ ja 93/96/EMÜ, artikli 2 punkt 1 ja punkti 2 alapunkt a, artikkel 4 ning artikli 7 lõike 1 punkt d ja lõige 4.

25. juuli 2008. aasta kohtuotsus Metock jt, C-127/08, EU:C:2008:449; 8. novembri 2012. aasta kohtuotsus Iida, C-40/11, EU:C:2012:691, ja 5. juuni 2018. aasta kohtuotsus Coman jt, C-673/16, EU:C:2018:385; 20. novembri 2001. aasta kohtuotsus Jany jt, C-268/99, EU:C:2001:616 ja 4. detsembril 1974. aasta kohtuotsus Van Duyn, 41/74, EU:C:1974:133; 2. oktoobri 2003. aasta kohtuotsus Garcia Avello, C-148/02, EU:C:2003:539; 1. aprilli 2008. aasta kohtuotsus Maruko, C-267/06, EU:C:2008:179 ja 14. oktoobri 2008. aasta kohtuotsus Grunkin ja Paul, C-353/06, EU:C:2008:559; 2. juuni 2016. aasta kohtuotsus Bogendorff von Wolffersdorff, C-438/14, EU:C:2016:401.

Euroopa Inimõiguste Kohtu 26. juuni 2014. aasta kohtuotsus Mennesson vs. Prantsusmaa (kaebus nr 65192/11) ja Euroopa Inimõiguste Kohtu arvamus Cour de cassation'i (Prantsusmaa kassatsioonikohus) taotluse alusel (taotlus nr P16-2018-001).

Riigisisese õigusnormid

Bulgaaria Vabariigi konstitutsiooni (Konstitutsia na Republika Balgaria) artikkel 25 ja artikli 46 lõige 1.

Perekonnaseadustiku (Semeen kodeks) artiklid 60 ja 61.

Kodanike registreerimise seaduse (Zakon za grazhdanskata registratsia) artiklid 42, 45, 69, 70, 72.

21. mai 2012. aasta määruse nr RD-02-20-9 kodanike registreerimise ühtse süsteemi toimimise kohta (Naredba Nr. RD-02-20-9 ot 21.05.2012 g. za funktsionirane na Edinnata sistema za grazhdanska registratsia) artiklid 7, 12, 13, 14.

Regionaalarengu ja riigihangete ministri ning justiitsministri 15. detsembril 2011. aasta käskkiri nr RD-02-14-2595 perekonnaseisuaktide näidiste kinnitamise kohta (Zapoved Nr. RD-02-14-2595 ot 15.12.2011 za utvarzhdavane na obraztsi na aktovete za grazhdansko sastoyanie, izdadena ot ministara na regionalnoto razvitie i blagoustroystvoto i ministara na pravosadieto).

Asjaolude ja menetluse lühikokkuvõtte

- 1 8. detsembril 2019. aastal sündis Barcelona linnas Hispaania Kuningriigis laps S.D.K.A, kellele väljastati sünnitunnistus, milles on lapse emadena märgitud Bulgaaria kodanik V.M.A., keda nimetatakse emaks A ja Ühendkuningriigi kodanik K.D.K, keda nimetatakse emaks, mõlemad isikud on naissoost.
- 2 29. jaanuari 2020. aasta taotlusega esitas V.M.A. oma volitatud esindaja kaudu avalduse, et Sofia piirkonna omavalitsuse Pancharevo rajoon väljastaks lapse S.D.K.A. Bulgaaria sünnitunnistuse. Avaldusele oli lisatud Barcelona perekonnaseisuregistri väljavõtte ehk S.D.K.A. sünnitõendi vandetõlgi tõlge bulgaaria keelde, milles lapse emadena on märgitud Sofias Bulgaaria Vabariigis sündinud V.M.A. ja Gibraltaril Ühendkuningriigis sündinud K.D.K.; mõlemad isikud on naissoost.
- 3 Sünnitõendis sisalduvate andmete kohaselt olid V.M.A. ja K.D.K. sõlminud 23. veebruaril 2018. aastal Gibraltaril Ühendkuningriigis tsiviilabielu.
- 4 7. veebruaril 2020. aastal andis Sofia piirkonna omavalitsuse Pancharevo rajoon kaebuse esitajale kirjalikult korralduse esitada seitsmepäevase tähtaja jooksul tõendid lapse põlvnemise kohta seoses tema bioloogilise emaga.
- 5 Kaebuse esitaja vastas talle antud korraldusele viidates 18. veebruaril 2020. aastal, et tal ei ole võimalik sellist teavet esitada ja et ta ei ole selleks Bulgaaria Vabariigis kehtivate õigusnormide kohaselt kohustatud.
- 6 5. märtsi 2020. aasta kirjaga, mis saadeti kaebuse esitajale samal päeval, keeldus Sofia piirkonna omavalitsuse Pancharevo rajoon lapse S.D.K.A. Bulgaaria sünnitunnistuse väljastamisest.
- 7 V.M.A. volitatud esindaja esitas 3. aprillil 2020. aastal Administrativen sad – Sofia gradile (Sofia linna halduskohus) kaebuse 5. märtsi 2020. aasta kirjas väljendatud Sofia piirkonna omavalitsuse Pancharevo rajooni keeldumise peale väljastada Hispaania sünnitunnistuse alusel lapse S.D.K.A. Bulgaaria sünnitunnistus.

Põhikohtuasja poolte peamised argumendid

- 8 Sofia piirkonna omavalitsuse Pancharevo rajooni 5. märtsil 2020. aastal kaebuse esitajale saadetud kirja kohaselt, millega keelduti lapse S.D.K.A. Bulgaaria sünnitunnistuse väljastamisest, seisnevad keeldumise põhjused selles, et ei ole esitatud piisavalt andmeid lapse põlvnemise kohta seoses tema bioloogilise emaga. Lisaks juhiti tähelepanu asjaolule, et kahe naissoost vanema kandmine lapse sünnitunnistusele ei ole lubatud, kuna Bulgaaria Vabariigis ei ole samasooliste abielud käesoleval ajal lubatud ja selline kanne oleks vastuolus avaliku korraga.

- 9 Kaebuse esitaja väidab Administrativen sad Sofia-gradile (Sofia linna halduskohus) esitatud kaebuses, et keeldumine väljastada lapsele S.D.K.A. Bulgaaria sünnitunnistus on nii materiaal- kui ka menetlusõiguse ning samuti direktiivi 2004/38 rikkumine ning vastuolus nii Euroopa Kohtu kui ka Euroopa Inimõiguste Kohtu kohtupraktikaga. Kaebuse esitaja on arvamusel, et ükski Bulgaaria Vabariigi materiaalõiguse akt ei kohusta haldusasutust tegema enne Bulgaaria sünnitunnistuse väljastamist kindlaks lapse põlvnemine. Lisaks tugineb kaebuse esitaja Euroopa Kohtu praktikale, mille kohaselt ei tohi vastuvõttev riik seada abielu olemasolu ja sellest tulenevate pereliikmete õiguste austamiseks täiendavaid tingimusi (25. juuli 2008. aasta kohtuotsus Metock jt, C-127/08, EU:C:2008:449; 8. novembri 2012. aasta kohtuotsus Iida, C-40/11, EU:C:2012:691 ning 5. juuni 2018. aasta kohtuotsus Coman jt, C-673/16, EU:C:2018:385).
- 10 Kaebuse esitaja vaidleb sellele vastu, et Sofia piirkonna omavalitsuse Pancharevo rajoon võiks tugineda avaliku korra kaitse argumendile ja tugineb seejuures Bulgaaria rahvusvahelise eraõiguse seadustiku (Kodeks na mezhdunarodnoto chastno pravo) eeskirjadele ning Euroopa Kohtu asjakohasele kohtupraktikale (20. novembri 2001. aasta kohtuotsus Jany jt, C-268/99, EU:C:2001:616, ning 4. detsembri 1974. aasta kohtuotsus Van Duyn, 41/74, EU:C:1974:133).
- 11 Lisaks sellele väidab kaebuse esitaja, et tegemist on V.M.A õiguse eraelu puutumatusel ning V.M.A. ja K.D.K õiguse perekonnaelule ebaseadusliku riivega, kui Sofia piirkonna omavalitsuse Pancharevo rajoon nõuab lapse bioloogilise põlvnemise kohta tõendeid, mille puudumisel põhineb lapse S.D.K.A. Bulgaaria sünnitunnistuse väljastamisest keeldumine, ja et need riived kujutavad endast otsest diskrimineerimist.

Eelotsusetaotluse esitamise põhjenduste kokkuvõte

- 12 Administrativen sad Sofia-grad (Sofia linna halduskohus) põhjendab oma eelotsusetaotluse vastuvõetavuse järgmiselt. Kohtuasja faktiline ja õiguslik olukord kuulub vaieldamatult liidu õiguse kohaldamisalasse. Eelotsusetaotluse esitanud kohus viitab Euroopa Kohtu praktikale, mille kohaselt kuulub perekonnaseis faktiliselt liikmesriikide pädevusse ja liidu õigus ei kahanda seda pädevust, kuid mille kohaselt peavad liikmesriigid seda pädevust teostades järgima liidu õigust ja eelkõige aluslepingu sätteid igale liidu kodaniku vabaduse kohta liikuda ja elada liikmesriikide territooriumil. Selle pädevuse teostamisel peavad liikmesriigid seetõttu järgima liidu õigust, välja arvatud juhul, kui küsimus on riisisisene ega ole seotud liidu õigusega (2. oktoobri 2003. aasta kohtuotsus Garcia Avello, C-148/02, EU:C:2003:539; 14. oktoobri 2008. aasta kohtuotsus Grunkin ja Paul, C-353/06, EU:C:2008:559; 5. juuni 2018. aasta kohtuotsus Coman jt, C-673/16, EU:C:2018:385). Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib ka, et Euroopa Kohtu otsuse kohaselt on olemas seos liidu õigusega ühe liikmesriigi kodakondsusega laste puhul, kes elavad samal ajal seaduslikult teise

liikmesriigi territooriumil (2. oktoobri 2003. aasta kohtuotsus Garcia Avello, C-148/02, EU:C:2003:539, punkt 27).

- 13 Laps S.D.K.A. sündis Barcelonas Hispaania Kuningriigis ja elab seal. Tema emadena kanti Hispaania sünnitunnistusele Bulgaaria kodanik V.M.A. ja Ühendkuningriigi kodanik K.D.K. Ühtlasi on põhikohtuasjas kaebuse esitaja Bulgaaria kodanik, kes kasutas oma vaba liikumise õigust ning seda õigust teostades abiellus Gibraltaril Ühendkuningriigis K.D.K-ga ja asus elama Barcelonasse Hispaania Kuningriigis, kus sündis tema tütar S.D.K.A.
- 14 Neil asjaoludel on kaebuse esitajal alus tugineda ELi toimimise lepingu artiklis 21 sätestatud õigusele vabalt liikuda ja elada liikmesriikide territooriumil, kui ta taotleb oma tütre sünni tõendamist ka Bulgaaria Vabariigis nii, et väljastatakse Bulgaaria sünnitunnistus, mis sisaldab sama teavet kui lapse Hispaania sünnitunnistus.
- 15 Lisaks võtaks keeldumine väljastada Bulgaaria sünnitunnistus, mille alusel väljastatakse Bulgaaria isikut tõendava dokument, lapselt võimaluse piiranguteta kasutada õigusi, mis tal on liidu kodanikuna. Bulgaaria isikut tõendavate dokumentide väljaandmine sõltub nimelt Bulgaaria sünnitunnistuse olemasolust. See küsimus on veelgi olulisem seetõttu, et lapse teisel vanemal on Ühendkuningriigi kodakondsus. Lapsele Ühendkuningriigi kodakondsuse saamine ei võimaldaks tal seetõttu Brexiti õiguslikke tagajärgi silmas pidades saada õiguspäraselt liidu kodakondsust.
- 16 Lõpuks on olemas Euroopa Kohtu praktika, mille kohaselt on liidu õigusnormide tõlgendamiseks Euroopa Kohtule esitatud küsimused vastuvõetavad. Samal ajal ei leia eelotsusetaotluse esitanud kohus käesolevas menetluses käsitletutega identsete küsimuste kohta kohtuotsust, mis aitaks tal lahendada tema menetluses olevat kohtuasja.
- 17 Administrativen sad Sofia-grad (Sofia linna halduskohus) põhjendab oma eelotsusetaotlust peamiselt järgmiselt. On teada fakt, et Bulgaaria põhiseadusliku identiteedi lahutamatu osa Bulgaaria ühiskonna praeguse arengu ja väärtuste seisjuures on traditsiooniline abielu, mida mõistetakse kui mehe ja naise vabatahtlikku liitu, nagu see on Bulgaaria 1991. aasta konstitutsioonis (konstitutsiooni artikli 46 lõige 1) sõnaselgelt ette nähtud. See õigusnorm on kohustuslik ega näe ette erandeid. Selle leiab konstitutsiooni II peatükis („Kodanike põhiõigused ja põhikohustused“). Bulgaaria Vabariigi kehtiv õigus ei luba samasoolistel isikutel sõlmida abielu ega muus vormis partnerlust, millest tulenevad õiguslikud tagajärjed.
- 18 See konstitutsioonis sätestatud arusaam traditsioonilisest perekonnast on selgelt väljendatud ka perekonnaseaduses, mis näeb sõnaselgelt ette, et põlvnemise emast määrab sünd ja et lapse ema on naine, kes lapse sünnitas, seda ka kunstliku viljastamise korral (perekonnaseadustiku (Semeen kodeks), edaspidi: „SK“) artikkel 60). SK artiklis 61 on määratletud ka isast põlvnemine. Mõlemal juhul

kasutab seadusandja ainsust, mis osutab ühetähenduslikult sellele, et laps põlvneb emast ja/või isast. Bulgaaria seadusandja ei näe ette juhtumit, kus laps põlvneks kahest emast või kahest isast. Lisaks on Bulgaaria perekonnaseadustikus määratletud ema kui naine, kes on lapse sünnitanud ja seda ka kunstliku viljastamise korral. Seetõttu – loomulikult välja arvatud seaduses sätestatud erimenetlused, nagu näiteks lapsendamine – ei loeta naist, kes last ei sünnitanud, lapse emaks SK artikli 60 tähenduses. Kuna SK artiklid 60 ja 61 on Bulgaaria perekonna- ja pärimisõiguses keskse tähtsusega, lähtub Administrativen sad Sofia-grad (Sofia linna halduskohus) sellest, et need normid väljendavad ka Bulgaaria Vabariigi rahvuslikku ja põhiseaduslikku identiteeti ELi lepingu artikli 4 lõike 2 tähenduses.

- 19 Need eeskirjad kajastuvad ka kodanike registreerimise seaduse asjakohastes sätetes. Artikli 72 lõike 3 punkti 1 kohaselt koostab perekonnaseisuametnik Bulgaaria sünnitunnistuse, kandes sisse järgmised andmed: tunnistuse omaniku nimi, sünnikuupäev ja -koht, sugu ja tuvastatud põlvnemine. Põlvnemise all tuleb mõista põlvnemist nii, nagu see on määratletud SK artiklites 60 ja 61. 21. mai 2012. aasta määruse nr RD-02-20-9 kodanike registreerimise ühtse süsteemi toimimise kohta artikli 12 lõike 1 kohaselt kantakse välismaal toimunud sünni registreerimisel sünnitunnistusele andmed tunnistuse omaniku nime, sünnikuupäeva ja -koha, soo ja tuvastatud põlvnemise kohta nii, nagu need on kantud esitatud ärakirja või välisriigi dokumendi bulgaariakeelsesesse tõlkesse.
- 20 Ühtlasi sisalduvad vastavalt regionaalarengu ja riigihangete ministri ning justiitsministri 15. detsembri 2011. aasta dekreediga kindlaksmääratud perekonnaseisuaktide näidistele sünnitunnistuses andmed lapse vanemate kohta, mis on jagatud kahte veergu, nimelt „ema“ ja „isa“. Seega sõltumata Sofia piirkonna omavalitsuse Pancharevo rajooni õiguslikest argumentidest, mille ta esitas oma kirjas taotluse tagasilükkamise kohta, ei saanudki viimane tehniliselt sünnitunnistust koostada, kuna erinevalt Hispaania sünnitunnistusest ei ole näidises kahe ema sissekandmist ette nähtud.
- 21 Neil asjaoludel on Administrativen sad Sofia-gradil (Sofia linna halduskohus) esiteks kahtlus, kas mitte keeldumine registreerida välismaal toimunud Bulgaaria kodaniku sünni, kelle teises liikmesriigis väljastatud sünnitunnistusele on kantud kaks ema, ei riku tema õigusi, mis tal on ELi toimimise lepingu artiklite 20 ja 21 ning harta artiklite 7, 24 ja 45 alusel. Bulgaaria sünnitunnistuse väljastamisest keeldumine võib nimelt raskendada lapse vaba liikumise õiguse teostamist, kuivõrd Bulgaaria isikut tõendavate dokumentide väljastamine sõltub Bulgaaria sünnitunnistuse olemasolust. Konkreetsel juhul võivad Brexiti õiguslikud tagajärjed samuti avaldada mõju kohtu hinnangule, kuna teist Hispaania sünnitunnistuses märgitud ema ei saa enam käsitleda liidu kodanikuna, vaid teda tuleb käsitleda kolmanda riigi kodanikuna. Seega võib Bulgaaria sünnitunnistuse väljastamisest keeldumine, isegi kui sellel keeldumisel ei ole õiguslikku mõju lapse Bulgaaria kodakondsusele, tuua kaasa tõsiseid haldustehnilisi takistusi Bulgaaria isikut tõendavate dokumentide väljastamisel ja seega raskendada lapse vaba liikumist liidus ning tema kui liidu kodaniku õiguste piiranguteta teostamist.

- 22 Administrativen sad Sofia-gradil (Sofia linna halduskohus) on teisalt siiski kahtlus, kas avaliku korra kaitsel või rahvuslikul identiteedil rajanevad põhjendused ELi lepingu artikli 4 lõike 2 tähenduses võivad õigustada ELi toimimise lepingu artikliga 21 tagatud vaba liikumise õiguse sellist piirangut ja mil määral tuleb sellise piirangu korral analüüsida vaba liikumise õiguse rikkumise proportsionaalsust. Administrativen sad Sofia-grad (Sofia linna halduskohus) on seisukohal, et õigusnormidel, mis määravad kindlaks lapse põlvnemise, on Bulgaaria Vabariigi ühiskondliku arengu praegust seisu arvestades nii puhtalt õiguslikust aspektist kui ka väärtusi silmas pidades Bulgaaria põhiseaduslikus traditsioonis ning Bulgaaria perekonna- ja pärimisõiguses põhimõtteline tähtsus. Kuna liit austab ELi lepingu artikli 4 lõike 2 kohaselt liikmesriikide rahvuslikku identiteeti, mis on omane nende poliitilistele ja põhiseaduslikele põhistruktuuridele (2. juuni 2016. aasta kohtuotsus Bogendorff von Wolffersdorff, C-438/14, EU:C:2016:401, punkt 73), on Administrativen sad Sofia-gradil (Sofia linna halduskohus) kahtlus, kas Bulgaaria haldusasutustele välisriigis toimunud sünni tõendamisel pandud kohustus kanda Bulgaaria sünnitunnistusele lapse vanematena kaks ema, ei kahjusta mitte Bulgaaria riigi rahvuslikku identiteeti, kes ei ole ette näinud võimalust kanda sünnitunnistusele kaks samasoolist vanemat.
- 23 Administrativen sad Sofia-grad (Sofia linna halduskohus) on seisukohal, et ainult seadusandjal on võimalik sõltumatult otsustada, kas on võimalik kindlaks teha lapse põlvnemine mitte ainult ühest, vaid kahest emast ja/või isast. Administrativen sad Sofia-gradile (Sofia linna halduskohus) teadaolevalt liidu õigus selles küsimuses vaikib. Eelkõige on harta artiklis 9 sõnaselgelt ette nähtud, et õigus luua perekond on tagatud riigisiseste õigusaktide kohaselt, mis kajastavad tegelikult ELi lepingu artikli 4 lõikes 2 tunnustatud rahvuslikku ja põhiseaduslikku identiteeti.
- 24 Sellega seoses ja lapse heaolu silmas pidades võtab Administrativen sad Sofia-grad (Sofia linna halduskohus) arvesse, et lahendus tuleb leida lapse huvide tasandil, kes ei ole süüdi liidu liikmesriikide vahel ühiskondlike suhete väärtusskaala erinevustes. Kõige selle järel kahtleb Administrativen sad Sofia-grad (Sofia linna halduskohus), kas harta artikli 24 lõige 2 kohustab liikmesriiki mitte kohaldama oma riigisisese õiguse alusnorme.
- 25 Administrativen sad Sofia-grad (Sofia linna halduskohus) peab seepärast tasakaalu saavutamiseks vältimatult vajalikuks kaaluda käesolevas asjas erinevaid asjaomaseid õigustatud huve: ühelt poolt Bulgaaria Vabariigi põhiseaduslikku ja rahvuslikku identiteeti ning teiselt poolt lapse huve ja eelkõige tema õigust eraelule ja liikumisvabadusele. Samuti tuleb kontrollida, kas sellist tasakaalu oleks võimalik saavutada proportsionaalsuse põhimõtte abil. Eelkõige on Administrativen sad Sofia-gradil (Sofia linna halduskohus) raskusi hindamisel, kas Hispaania sünnitunnistusel märgitud kahest emast ühe – kes on lapse bioloogiline ema või muu menetluse (nt lapsendamise) kaudu emaks saanud – märkimine veergu „ema“, samas kui veerg „isa“ jääb tühjaks (täitmata), kujutaks endast aktsepteeritavat tasakaalu ühelt poolt Bulgaaria ühiskonna kui terviku ja

teiselt poolt lapse õigustatud huvi vahel. On ilmselge, et selline lahendus tekitaks Hispaania ja Bulgaaria sünnitunnistuste võimalike erinevuste tõttu teatavaid takistusi, kuid võimaldaks ikkagi väljastada Bulgaaria sünnitunnistuse, nii et välditaks lapse vaba liikumise takistusi või neid igal juhul vähendataks. Administrativen sad Sofia-grad (Sofia linna halduskohus) kahtleb siiski, kas selline lahendus oleks kooskõlas harta artiklis 7 sätestatud õigusega era- ja perekonnaelu austamisele.

- 26 Administrativen sad Sofia-grad (Sofia linna halduskohus) arvamuse kohaselt ei anna Euroopa Kohtu asjakohane kohtupraktika vastust eelotsuse küsimustele. Administrativen sad Sofia-grad (Sofia linna halduskohus) ees seisev küsimus ei ole erinevalt 5. juuni 2018. aasta kohtuotsusest Coman jt (C-673/16, EU:C:2018:385) suunatud teises liikmesriigis samasooliste isikute vahel sõlmitud abielu tunnustamisele eesmärgiga anda kolmanda riigi kodanikule tuletatud elamisõigus, vaid on seotud kahe samasoolise isiku tunnustamisega teises liikmesriigis sündinud Bulgaaria kodakondsusega lapse emadena, kandes nende nimed lapse Bulgaaria sünnitunnistusele. Erinevalt Comani kohtuasjast on see küsimus seotud Bulgaaria kodaniku põlvnemise tuvastamise viisiga.
- 27 Põhikohtuasja asjaolud erinevad ka nendest, mille kohta tehti 14. oktoobri 2008. aasta kohtuotsus Grunkin ja Paul (C-353/06, EU:C:2008:559). Käesolevas kohtuasjas ei ole kõne all lapse perekonnanime kindlaksmääramise viis, vaid tema põlvnemise tuvastamise viis. Administrativen sad Sofia-grad (Sofia linna halduskohus) arvamuse kohaselt on viimatinimetatud küsimus teist laadi ja sellel on palju olulisemad tagajärjed perekonna- ja pärimisõiguse tasandil. Lisaks ei tekkinud Grunkini ja Pauli kohtuasjas ELi lepingu artikli 4 lõike 2 järgimise küsimust.
- 28 Administrativen sad Sofia-grad (Sofia linna halduskohus) uuris ka Euroopa Inimõiguste Kohtu asjaomast kohtupraktikat, eelkõige 26. juuni 2014. aasta kohtuotsust *Menesson vs. Prantsusmaa* (kohtuasi nr 65192/11). Eelotsusetaotluse esitanud kohus lisab, et osutatud Euroopa Inimõiguste Kohtu kohtupraktikat arendati edasi pärast Euroopa Inimõiguste Kohtu esimest otsust *Menessoni kohtuasjas* selle kohtuasja uuesti läbivaatamise raames esitatud Cour de Cassation'i (Prantsuse kassatsioonikohtu) taotluse alusel antud esimeses nõuandvas arvamuses (taotlus nr P16-2018-001).
- 29 Sellest Euroopa Inimõiguste Kohtu kohtupraktikast tuleneb Administrativen sad Sofia-grad (Sofia linna halduskohus) arvamuse kohaselt, et Euroopa Inimõiguste Kohtu jaoks on oluline, kas vähemalt üks välisriigis väljastatud sünnitunnistusele kantud vanematest on lapse bioloogiline vanem. Käesoleval juhul keeldus kaebuse esitaja aga esitamast vastustajale teavet lapse bioloogilise ema kohta, mis eristab käesolevat kohtuasja selgelt Euroopa Inimõiguste Kohtu menetluses olnud kohtuasjast. Lisaks ei sisalda toimik ühtegi viidet selle kohta, kas tegemist on asendusemadusega. Igal juhul ei ole eelnimetatud Euroopa Inimõiguste Kohtu otsus käesolevas kohtuasjas otseselt kohaldatav, kuna kaebuse esitaja keeldub andmast teavet lapse bioloogilise põlvnemise kohta. Niisiis on Administrativen

sad Sofia-gradil (Sofia linna halduskohus) küsimus, kas Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioonist riikidele tulenevat kaalutusõigust ei tuleks tõlgendada laiemalt kui eespool viidatud kohtuasjas. Samuti tunnustatakse eespool nimetatud kohtuotsuses sõnaselgelt võimalust, et riigid võivad keelduda välisriigis väljastatud sünnitunnistuse kandmisest perekonnaseisuregistrisse, kui lapse omaksvõtuks on muid viise, nt lapsendamine. Viimatinimetatud kaalutus langeb teatud määral kokku eelnimetatud vältimatu vajadusega leida tasakaal lapse huvi ning ELi lepingu artikli 4 lõike 2 tähenduses riigi rahvusliku ja põhiseadusliku identiteedi vahel. Sellega seoses lisandub asjaolu, et SK artikli 110 lõike 2 kohaselt toimub Bulgaaria kodakondsusega ja alaliselt teises riigis elava lapse lapsendamine vastavalt selle riigi õigusnormide nõuetele. Teisisõnu tuleb Euroopa Inimõiguste Kohtu viidatud alternatiivse tunnustamise viisi tõhusust ja kiirust hinnata Hispaania õiguse alusel.

- 30 Veel üks oluline aspekt, millele Administrativen sad Sofia-grad (Sofia linna halduskohus) osutab, on asjaolu, et Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni protokoll nr 16 (mida Bulgaaria Vabariik ei ole ratifitseerinud) (artikkel 5) alusel antavad Euroopa Inimõiguste Kohtu arvamused ei ole riigisiseste kohtute jaoks siduvad. ELi toimimise lepingu artikli 267 kohaselt tehtud Euroopa Kohtu otsused on seevastu Bulgaaria kohtute jaoks siduvad, mis on Administrativen sad Sofia-grad (Sofia linna halduskohus) jaoks täiendav põhjus käesoleva eelotsusetaotluse esitamiseks.
- 31 Viimaks, kuid mitte vähem olulise küsimusena, soovib Administrativen sad Sofia-grad (Sofia linna halduskohus) juhul, kui Euroopa Kohus peaks jõudma järeldusele, et liidu õigusega nõutakse liikmesriikidelt sünnitunnistuse perekonnaseisuregistrisse kandmist sellisena, nagu see on teises liikmesriigis koostatud, teada, mil viisil on võimalik seda tegelikkuses rakendada. Eelkõige on haldusasutuste jaoks siduvas sünnitunnistuse näidises, nagu eespool märgitud, ette nähtud kaks veergu: veerg „ema” ja veerg „isa”. Kuidas täpselt tuleb arvesse võtta liidu õigust ja eelkõige tõhususe põhimõtet neil asjaoludel ja kuivõrd see näidis praegu kehtib - võttes arvesse, et Administrativen sad Sofia-grad (Sofia linna halduskohus) ei ole käesoleva kohtuasja raames volitatud kontrollima selle käskkirja õiguspärasust, millega nimetatud näidis kehtestati?
- 32 Kehtiv sünnitunnistuse näidis on kehtiva õiguse osa, kusjuures käesolevas kohtuasjas ei tegele kohus küsimusega, kas regionaalarengu ja riigihangete ministri ning justiitsministri 15. detsembri 2011. aasta käskkiri ning regionaalarengu ja riigihangete ministri 21. mai 2012. aasta määrus nr RD-02-20-9 kodanike registreerimise ühtse süsteemi toimimise kohta on Bulgaaria või liidu õiguse ülimuslikke norme silmas pidades õiguspärased. Administrativen sad Sofia-grad (Sofia linna halduskohus) ei ole pooleliolevas menetluses ka volitatud *ex officio* otsustama nende kahe õigusakti kehtivuse üle. Seetõttu ei ole Administrativen sad Sofia-gradil (Sofia linna halduskohus) võimalik asendada seda heakskiidetud näidist kohtuasja eesmärgil teisega ja sama vähe oleks perekonnaseisuametnikul võimalik asendada seda näidist teisega. Kui Euroopa

Kohus peaks jõudma järeldusele, et liidu õigus nõuab lapse kahe ema kandmist sünnitunnistusele, kuidas seda kohtuotsust siis täita?

- 33 Lisaks juhib Administrativen sad Sofia-grad (Sofia linna halduskohus) tähelepanu sellele, et käesolevas kohtuasjas ei teki küsimust vastsündinu õiguse kohta kodakondsusele. Laps saab Bulgaaria kodakondsuse Bulgaaria Vabariigi konstitutsiooni artikli 25 lõike 1 alusel („Bulgaaria kodanik on igäüks, kelle vähemalt üks vanem on Bulgaaria kodanik või kes on sündinud Bulgaaria Vabariigi territooriumil, kui ta ei saa põlvnemise alusel teist kodakondsust. Bulgaaria kodakondsus on võimalik omandada ka naturalisatsiooni korras.“) ja Bulgaaria kodakondsuse seaduse (Zakon za balgarskoto grazhdanstvo) artikli 8 alusel („Bulgaaria kodanik põlvnemise alusel on igäüks, kelle vähemalt üks vanem on Bulgaaria kodanik“). Bulgaaria sünnitunnistuse väljastamata jätmine ei tähenda Bulgaaria kodakondsuse andmisest keeldumist. Alaealine laps on seaduse alusel Bulgaaria kodanik, vaatamata sellele, et talle hetkel Bulgaaria sünnitunnistust ei väljastata. Selline sünnitunnistuse väljastamata jätmine raskendab aga kindlasti praktikas tema kui Bulgaaria või liidu kodaniku õiguste teostamist juba ainuüksi seetõttu, et talle ei ole võimalik väljastada isikut tõendavat dokumenti.
- 34 Lõpuks taotleb Administrativen sad Sofia-grad (Sofia linna halduskohus) eelotsusetaotluse suhtes kiirendatud menetluse kohaldamist Euroopa Kohtu kodukorra artikli 105 alusel.
- 35 Administrativen sad Sofia-grad (Sofia linna halduskohus) arvamuse kohaselt nõuab kohtuasja olemus selle kiiret läbivaatamist, kuna asjaomase isiku puhul on tegemist kümne kuu vanuse alaealise lapse S.D.K.A.-ga, kellel on Bulgaaria kodakondsus, kes sündis Hispaania Kuningriigis ja kelle vanemad on Hispaania ametiasutuse väljastatud sünnitunnistuse kohaselt Bulgaaria kodanik ja Ühendkuningriigi kodanik. Administrativen sad Sofia-grad (Sofia linna halduskohus) menetluses olev kohtuasi puudutab Bulgaaria kohaliku omavalitsuse keeldumist väljastada lapsele eelotsusetaotluses nimetatud põhjustel Bulgaaria Vabariigis sünnitunnistus. Neil põhjustel väljastamisest keeldumine raskendab Bulgaaria kehtiva isikut tõendava dokumendi väljastamist. Kuna laps elab liikmesriigis, mille kodakondsust tal ei ole, on vaidlustatud keeldumise tagajärg see, et lapse elamine ja vaba liikumine Euroopa Liidus (ja mitte ainult seal) ning tema kui liidu kodaniku õiguste tõhus teostamine on oluliselt raskendatud. Administrativen sad Sofia-grad (Sofia linna halduskohus) juhib tähelepanu asjaolule, et Euroopa Kohus on sarnases asjas juba otsustanud kohaldada kohtuasja suhtes kiirendatud menetlust (vt vastavalt Euroopa Kohtu presidendi 3. juuli 2015. aasta määrus Gogova, C-215/15, ei avaldata, EU:C:2015:466).
- 36 Kohtuasja kiirendatud menetluses läbivaatamiseks on ka teine põhjus. Lapse teine vanem, kes on nimetatud Hispaania ametiasutuse väljastatud sünnitunnistuses, on Ühendkuningriigi kodanik. Brexiti õiguslikke tagajärgi silmas pidades ei oleks lapsele, isegi kui ta saaks Ühendkuningriigi ametiasutuse väljaantud sünnitunnistuse ja vajaduse korral Ühendkuningriigi kodakondsuse, tagatud tema

kui liidu kodaniku õiguste tõhus ja piiranguteta teostamine. Seetõttu ei saa lapse õigusliku seisundi selgitamist ka Brexiti tagajärgi silmas pidades edasi lükata.

TÖÖDOKUMENT